
LITERATUUR EN FILM BESPREKINGEN

Social Media In Zorg En Welzijn

door **Natascha Roza**

Maaike Gulden en **Juliette van der Wurf** *Social Media In Zorg En Welzijn*
Uitgeverij Scriptum publishers Schiedam, 2015 ISBN 978 90 5594 976 2
pag. 230 Prijs € 19,95.

'Social media in zorg en welzijn' is geschreven door twee experts op het gebied van social media en zorg.

Juliette begon haar loopbaan als maatschappelijk werker en kwartiermaker in jeugd en welzijnswerk en richt zich nu als trainer/coach bij Socialjuul op het 3.0 maken van zorg, welzijn en overheid.

Maaike werkte als marketing manager in de (thuis)zorg waarna ze vanuit haar eigen bedrijf The Marketing Factory advies trainingen en lezingen geeft op het gebied van social media. Ook blogt ze hierover op diverse sites.

Opzet

Het boek is bestemd voor iedereen die werkt in de zorg- of welzijnssector. Van zorgverlener tot bestuurder, van zzp'er tot grote organisaties.

Het gebruik van social media bij zorg- en welzijnsorganisaties is volop in ontwikkeling. De schrijvers merkten echter dat het aan een (hand)boek hierover nog ontbrak. Door uit eigen ervaring te putten en gebruik te maken van ruim vijftig praktijkvoorbeelden maken de schrijvers inzichtelijk wat de mogelijkheden van social media in de zorg zijn. Van een ADHD-praktijk tot huisartsen, van jeugd- en opvoedhulp tot thuiszorg en welzijnsorganisaties. Directe GGZ-collega's en belangrijke (keten-)partners van de SPV spreken zich positief uit over het gebruik van social media binnen hun vakgebied.

In 10 hoofdstukken van elk ongeveer 20 pagina's wordt achtereenvolgens stilgestaan bij de veranderde manieren van communiceren, hoe je social media kan gebruiken, waar je moet beginnen en hoe je online 'aanwezig' kunt zijn. Vervolgens wordt ingegaan op online (blended) hulpverlening, implementatie van social media in je organisatie en beginnen met een plan. Afgesloten wordt met klachten en crisiscommunicatie, privacy en richtlijnen ten aanzien van social media gebruik. Natuurlijk ontbreekt ook een uiteenzetting van de diverse socialmediaplatformen niet; facebook, twitter en linkedin maar ook youtube, google+, yammer, instagram, pinterest en whatsapp. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met opdrachten om jezelf of de organisatie waarvoor je werkt onder de loep te nemen.

Zorg en social media, waarom zou je?

Het boek start met het pessimistisch beeld dat we maar al te goed kennen: de toenemende zorgvraag en de afname van personeel en middelen. We moeten meer doen met minder. Dit vraagt om efficiënter werken waarbij een groot beroep gedaan wordt op de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van onze zorgvragers.

Social media bieden hiertoe volop kansen om het anders te doen, slimmer te organiseren en samen betere zorg te verlenen. Aldus de schrijvers. Maar waar zit hem dat slimmer en beter dan in wanneer je social media als middel gaat gebruiken?

De feiten: 95% van de Nederlanders is online. Van de cliënten met een ernstige psychiatrische aandoening is dat 60 procent. Nog steeds meer dan de helft dus (!). Acht op de tien Nederlanders maakt gebruik van minstens 1 van genoemde mediakanalen. De kracht ervan ligt in het delen van informatie maar ook in de interactie, men is met elkaar verbonden.

Meer dan de helft van de cliëntengroep van de SPV is (dus) online, zoekt informatie, verwacht toegankelijkheid, wisselt ervaringen met elkaar uit. Ook bijvoorbeeld over individuele hulpverleners of de organisatie waar je als hulpverlener voor werkt. Mensen verenigen zich online, in *communities* of bijvoorbeeld discussiegroepen (denk aan Linked-in, cliëntenorganisaties, lotgenotengroepen).

De hervormingen in de zorgsector vragen samenwerking en cliëntgerichtheid in de zorg. Gebruik van social media is snel en leidt tot efficiënt communiceren met organisaties, ketenpartners en cliënten. De maatschappij is digitaal, internet en social media zijn geen hype en blijven zich ontwikkelen.

Social media: 'Je moet er niets mee maar zorg dat je er iets mee kunt'

De invloed en het bereik van social media in de huidige maatschappij is groot, de schrijvers noemen het 'verjaardagsfeestje' in Haren na een oproep op Facebook of de ophef over het vaccin tegen baarmoederhalskanker als voorbeeld.

Het motto van de schrijvers ten aanzien van gebruik van social media in de zorg is 'Je *moet* er niks mee maar zorg dat je er wat mee *kunt*'. De schrijvers benadrukken dat het belangrijk is om in te zien dat social media een *aanvulling* zijn op vertrouwde communicatiemiddelen die kansen en mogelijkheden bieden die voorheen niet mogelijk waren. Niet alleen kan je jezelf als hulpverlener of organisatie profileren maar ook noemen de schrijvers dat je je zorgaanbod anders kan inrichten (bijvoorbeeld via zorg op afstand, Skype, of een online groepsvoorlichting voor cliënten of juist familie). Het werkt laagdrempelig en hulpverlening is niet langer aan tijd en/of plaats gebonden. En niet te vergeten de mogelijkheden die het biedt om samenwerking met alle betrokken partijen gemakkelijker te maken: van cliënt tot ketenpartner.

Verbindingen en dialoog

In 1 van de ruim 50 praktijkvoorbeelden wordt gewezen op juist datgene waar SPV'n goed in zijn: het leggen van verbindingen, aangaan van de dialoog en opbouwen van gemeenschappen. In het praktijkvoorbeeld wordt gepleit voor expliciet gebruik en toepassing van deze eigenschappen en ervaring binnen online gemeenschappen. Het boek vormt een omvangrijk en handig hulpmiddel om de vertaalslag van wijk naar online 'community' te maken.

Blended hulpverlening: de combi van de toekomst

Hoewel niet 'social media pur-sang' wordt er in het boek een apart hoofdstuk gewijd aan vormen van 'blended hulpverlening'; een mix van face-to-face contacten en online hulpverlening.

Blended hulpverlening is ingegeven door de vraag naar aanpassing van werkwijze na bezuinigingen, ambulantisering en wijkgericht werken. Blended behandelen bespaart tijd, kosten en kan flexibel geboden worden.

Hoewel het voor sommige hulpverleners een schrikbeeld is kan het gebruik van internet leiden tot gebruik van (levensreddende) devices en apps waarbij cliënten meer zelf regie houden. Denk hierbij aan het gebruik van Skype of Facetime ter (gedeeltelijke) vervanging van face-to-facecontacten, het online invullen van vragenlijsten, testen of bijhouden van een dagboek.

En de nadelen dan?

Hoewel de schrijvers overduidelijk enthousiast zijn staan ze ook stil bij de nadelen van social media of van online hulpverlening. Wanneer voor cliënten de drempel te hoog is, de techniek ingewikkeld of zelfdiscipline beperkt is kan online hulpverleners niet geschikt zijn. Ook wordt het belang van non-verbale communicatie genoemd en het gemis ervan bij online communiceren. De schrijvers pleiten voor zorg op maat of halen hun motto aan er niets mee te moeten maar vooral te zorgen dat je er iets mee kan. Ook wordt stilgestaan bij de privacy van de cliënt en hulpverlener en hoe deze te waarborgen.

Een ander nadeel dat beschreven wordt is dat veel hulpverleners (nog) niet digivaardig zijn en dat het beschikken over mediawijsheid van belang is om cliënten de juiste zorg te bieden. Met mediawijsheid kan je cliënten wijzen op mogelijkheden, gevaren maar ook helpen wegwijs te worden in onze wereld die toenemend digitaal wordt. Anders gezegd; digitale marginalisering tegengaan. Hiermee raakt het boek aan het expertisegebied van de SPV en de beschreven competenties waarover de SPV vandaag de dag moet beschikken. In de rol van communicator en het beschikken over kennis, inzicht en vaardigheden waaronder ook het professioneel gebruik van sociale media valt. Maar ook in de rol van organisator gebruik makend van ICT en E-health.

Handboek?

Het boek biedt, zeker voor startende of voorzichtige gebruikers van social media, een schat aan informatie. Informeren en illustreren is een sterke kant van de schrijvers. Het vasthouden van hoofdlijnen en structuur lukt minder goed waardoor de sterke kant, de informatie, juist een zwakte wordt en je door de bomen het bos bijna niet meer dreigt te zien..

Overeind blijft dat het boek met de tips, lijstjes, kritische vragen en opdrachten een prima opstap is tot het gebruik van sociale media in de zorg. De praktijkvoorbeelden zijn hierbij illustratief en enthousiasmerend maar bovenal natuurlijk het ijzersterke motto:

'social media in zorg en welzijn: Je *moet* er niets mee maar zorg dat je er iets mee *kunt*'.

Betere Mensen

door **Ralph Evers**

Trudy Dehue *Betere Mensen* Uitgeverij: Atlas Contact ISBN: 9789045025575
2014 pag.: 352 prijs € 22,99

Met de vraag wie abnormaal moet of mag heten, opent het nieuwe boek *Betere mensen* van de Groningse hoogleraar Trudy Dehue. Een uitzonderlijk relevant boek in een tijd waarin allerlei gedrag geëtiketteerd wordt en vervolgens gemedicaliseerd. Tevens een boek dat grondig is en veel maatschappelijke en wetenschappelijke krachten belicht. Een ieder die wil begrijpen hoe de vloed-golf aan stoornissen ontstaat, doet er goed aan dit boek te lezen.

Ralp Evers is psycholoog en gestalttherapeut en werkt in Utrecht en Groningen. Hij is bestuurslid van het existentieel genootschap Aletheia.

Deze recensie is eerder verschenen in het digitale tijdschrift "Achtergrond". Geïnteresseerden kunnen via gestaltgrond@gmail.com gratis een exemplaar van dit tijdschrift aanvragen

Reïficatie

Een belangrijke term in dit boek is de term reïficatie. Dit betekent letterlijk: tot ding maken. Hierin wordt versluierd dat het om een menselijk maaksel gaat. Dehue zelf zegt over reïficatie: *'Reïficeren is de borgpen van het complexe maatschappelijke proces waarin steeds meer mensen een psychiatrische diagnose krijgen. Haal de borgpen uit een systeem en je krijgt de onderdelen te zien waaruit het bestaat'*. De mens maakt dus zelf zijn stoornis. De kwalijke kant aan reïficatie is dat iedereen wel eens 'afwijkend' gedrag vertoont. Wanneer dat vervolgens tot een stoornis wordt 'gebombardeerd' kom je als vrij individu in de spagaat terecht van afwijken of conformeren. Conformeren kost ogenschijnlijk minder moeite. Binnen een meritocratie worden we op onze merites afgerekend, conformisme ligt dan eerder voor de hand.

Meritocratie

De bepaling van de sociale status door prestaties, oftewel de meritocratie, is een kenmerkend fenomeen van deze tijd. We vinden dat ons leven in zekere mate maakbaar is. Succes of pech heb je aan jezelf te danken. Wanneer je moeite hebt met concentratie en daar is een medicijn voor, waarom zou je dit medicijn dan niet gebruiken? Wel, een van de effecten van Ritalin (een medicijn dat veelvuldig voorgeschreven wordt in de behandeling van ADHD) is dat je kritiekloos wordt. Daarmee ondermijnd de medicatie je autonomie, je recht op (on)geluk. Een met meritocratie in overeenstemming zijnde houding van de overheid is de introductie van leefstijlpolitiek, waarin we geacht worden onze eigen gezondheid ter hand te nemen. In hoofdstuk zes gaat Dehue uitvoerig in op wat ze de 'paradox van de leefstijl-politiek' noemt. Kort gezegd komt dit er eenzijds op neer dat je gezondheid een keuze is en anderzijds dat er overdiagnostiek ontstaat.

Steeds meer gedrag gaat als afwijkend gelden en door een toenemende hoeveelheid therapieën en medicijnen is er voor een groeiend aantal (gereificeerde) stoornissen een behandelmethode, hetgeen De zorgkosten weer doet stijgen.

Dystopie

In haar vorige boek *De Depressie-epidemie* haalde Dehue een voordracht van Aldous Huxley aan. Een voordracht uit 1959, waarin Huxley teruggrijpt op zijn *'Brave New World'*. Deze beschreven wereld is een dystopie, een negatief toekomstbeeld, dus het tegengestelde van de utopie. Met haar betrokkenheid en geestdrift leest dit boek af en toe als een dystopische roman. Hierin is Dehue niet de enige. Ze is voorgegaan door hoogleraren en psychiaters als Paul Verhaeghe (*Einde van de psychotherapie en Identiteit*) en Dirk de Wachter (*Borderline Times*). Het verschil met deze boeken is de mildere toon die Dehue aanslaat. Ze ziet weinig kwaadwillendheid in de commercialisering van wetenschap, stoornis en medicatie. Hierin doet ze soms zelfs naïef aan, bijvoorbeeld wanneer ze het hoofd marketing van farmaciebedrijf Shire zijn frustratie over de moeilijkheid op de Europese markt te komen oprecht noemt, evenals hun ethische verklaringen rondom mensenrechten, gelijke kansen, verantwoordelijkheid en duurzaamheid. De mensenrechten lijken tegenstrijdig met de bedrijfseconomische wens zoveel mogelijk winst te maken, wat neerkomt op zoveel mogelijk klanten werven.

Wetenschap

Dehue blinkt uit in haar kritische kijk op hoe wetenschap wordt geleerd aan universiteiten en uitgevoerd in de laboratoria. In een tijd waarin er door bezuinigingen steeds minder geld beschikbaar is voor het 'kweken' van kritische studenten is haar kijk uiterst relevant. Veel onderzoek wordt bijvoorbeeld gesponsord door een belanghebbend bedrijf, waarbij steeds vaker deze sponsor onvermeld blijft. Aan de hand van een aantal wetenschapsfilosofen legt ze uit hoe je kritisch naar wetenschap en haar resultaten kunt kijken. Ze gebruikt het idee van de wetenschapsfilosoof Bruno Latour over het ontstaan van hedendaagse wetenschap. Latour beschreef de wetenschappelijke wereld als een wereld waarin bondgenoten belangrijk zijn. De wetenschapper met de invloedrijkste bondgenoten, krijgt zijn resultaten het breedst gepubliceerd.

Over vrijheid

Het tegengif dat Dehue tegen alle ons bepalende ontwikkelingen inbrengt is de verlichtingsfilosoof en liberaal John Stuart Mill. Haaks op de leefstijlpolitiek staat zijn uitspraak dat 'iedereen ergens voor in de wieg is gelegd en dat een ieder dit zou moeten mogen ontdekken en ontwikkelen, of het nu om kleine of grote talenten gaat'. Daarnaast houdt Mill een hartstochtelijk pleidooi voor nonconformisme en excentriciteit: *'Als we wachten totdat bijna alle mensen identiek zijn gemaakt is het te laat. Als je lange tijd geen afwijkende mensen hebt gezien, wordt variatie iets onvoorstelbaars en zelfs griezeligs'*. Met deze afsluitende woorden van Mill sluit dit boek hoopgevend af.

In het kader van transparantie kan ik melden dat ik genoten heb van de colleges van Trudy Dehue in 2002, tijdens mijn studie psychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Deze recensie werd eerder geplaatst op [8weekly.nl](http://www.8weekly.nl)

(<http://www.8weekly.nl/artikel/12031/trudy-dehue-betere-mensen-gereificeerde-ealiteit.html>). Een digitaal cultuurmagazine. In haar reactie op deze recensie geeft Trudy Dehue aan dat haar door mij ervaren naïviteit in haar bespreking van Shire gezien moet worden als een illustratie van de door hemzelf ervaren integriteit. Ook op de universiteit worden op deze manier volstrekt argeloos de kwalijkste dingen gedaan.

Ze vergelijkt het met de banaliteit van het kwaad zoals dat door Hannah Arendt geconstateerd werd. Hoeveel slechtheid zit er in (moedwillige) onwetendheid? Deze reactie onderschrijft, alleen maar meer de kracht van Dehue's betoog. Waar Verhaeghe soms bijna stampvoetend of cynisch uit de hoek komt, blijft Betere Mensen door haar milde toon juist krachtig. Kwetsbaarheid overwint kracht, zoals water steen 'overwint'. Ik kan me voorstellen dat gezamenlijke bestudering van dit boek door professionals de geest scherpt en ons gewaar maakt van de krachtenvelden buiten onze dagelijkse praktijk.

"Verandering van Tijdperk"

door **Gerard Lohuis**

Jan Rotmans "Verandering van Tijdperk" Uitgeverij Aeneas Boxtel ISBN 978-94-6104-035-0 pag. 202 Prijs: € 24,95

In de sociale psychiatrie draait het om de wisselwerking tussen mens en de samenleving waarbij maatschappelijke omstandigheden en gebeurtenissen van invloed zijn op het psychisch functioneren van iemand.

Dat er een vergaande maatschappelijke verandering gaande is, kan niemand zijn ontgaan. De gemeenten krijgen meer zeggenschap over de zorg, de zorg moet eenvoudiger waar het kan, en kan alleen opgeschaald worden naar de 2e lijn wanneer iemand er met zijn eigen netwerk niet meer uitkomt.

We kunnen verwijtend kijken naar de overheid, de ziektekostenverzekeraar, de marktwerking en het feit dat de SPV (nog) geen hoofdbehandelaar is, maar we kunnen ook proberen te begrijpen wat er gaande is en van daaruit proberen te begrijpen waar we in terecht gekomen zijn. Die verandering is drastisch en onvermijdelijk omdat de samenleving zo vergaand geïnstitutionaliseerd is geraakt, dat het in de zorg en onderwijs niet meer om de inhoud lijkt te gaan, maar hoe we het regelen. Hetzelfde geldt voor de markt van de energie en de financiële markt. Vanuit een evolutionair perspectief gezien, zijn we in onze ontwikkeling toe aan een transitie om weer terug te kunnen keren naar waar het om draait: de inhoud van zorg en onderwijs, en waar het allemaal ooit voor is bedoeld. Niet voor niets heeft Jim van Os met zijn boek *Persoonlijke Diagnostiek* laten zien dat psychiatrische zorg met name zin heeft in de betekenis die het voor mensen heeft. Daarin is hij een kruistocht gestart om het begrip *schizofrenie* te verbannen, omdat het niet bestaat. Trudy Dehue spreekt hierbij van reïficatie: we hebben iets gemaakt wat eigenlijk niet bestaat. Of moeten we langzamerhand gaan concluderen dat niet alles lijkt te werken zoals het was bedacht in de GGZ? Moeten we een crisis doormaken omdat het "oude" niet meer werkt en alleen maar tot meer van hetzelfde leidt? Volgens de auteurs van dit boek voltrekt deze 'crisis' zich op meerdere gebieden Bij bankdirecteuren die oprecht menen dat een handdruk bij faillissement hun ten deel dient te vallen: hoe ver zijn we hiermee van het pad afgeraakt?, n.l. dat banken er waren om het geldverkeer goed te regelen.

Dat onderwijs er is om studenten te helpen in hun leerproces, terwijl nu allerlei toetsen het tegenovergestelde doen: uitlokken wat geweten moet worden en afleveren van kuddegedrag. Rotmans, en de co-auteurs Martijn Jeroen Van der Linden, Helen Toxopeus en Sandra Verbruggen laten zien dat 'meer van hetzelfde' voorbij is en dat er Verbinders, Kantelaars en Koplopers nodig zijn om ons voor te gaan op het pad van de transitie. Ze beginnen in dit boek met een uitleg wat er gaande is: "Eén keer in de zoveel tijd verandert er zo veel fundamenteels op zo veel terreinen dat we niet spreken van een tijdperk van verandering, maar van een verandering van tijdperk", aldus de openingszin van dit boek. Daarmee is op krachtige wijze samengevat dat er een vergaande kanteling gaande is op verschillende terreinen in de samenleving. Een kanteling die gepaard gaat met chaos, turbulentie en onzekerheid in de economie, onderwijs, zorg, financiële sector en energie.

We verkeren in een overgangperiode waarin oude opvattingen, wetten, regels en omgangsvormen op drastische wijze aan het veranderen zijn en er spanningen ontstaan tussen de nieuw te creëren orde en de oude werkelijkheid. Vanuit een historisch perspectief wordt in Verandering van Tijdperk een schets gegeven hoe een 'Vergelijkbare Grote Transitie' zich voltrok in de tweede helft van de 19e eeuw, de periode van de Modernisering. Het draaide hierbij om het tweede deel van de industriële revolutie, een opkomst van een nieuwe middenklasse en de modernisering van de samenleving. De kanteling die nu gaande zou zijn volgens de auteurs, is even uitzonderlijk en manifesteert zich op drie gebieden. De samenleving kantelt van een verticaal geordende, centraal aangestuurd top-down samenleving naar een horizontale, decentrale bottom-up samenleving. Bestaande instituties worden vervangen door gemeenschappen, coöperaties en sociale, fysieke netwerken. Mensen vinden elkaar via sociale media en bundelen daar op basis van een gemeenschappelijk belang, hun krachten. Denk maar aan LinkedIn, Marktplaats en buurtgerichte initiatieven waarbij iemand iets aanbiedt en de ander het afneemt. Van eten tot het lenen van de auto die voor de deur staat.

De tweede kanteling voltrekt zich in de economie, die meer en meer decentraal en digitaal verloopt. Dat geldt b.v. voor informatie, reizen, muziek (downloaden), leren en geld (bit coins). Als derde spreken de auteurs over een machtswisseling. Macht is het vermogen om hulpbronnen te mobiliseren voor een bepaald doel (denk aan crowdfunding). Kennis en informatie waren voorheen in handen van centrale organisaties en professionals, maar deze komt nu meer en meer beschikbaar binnen netwerken en gemeenschappen. Waarmee een link naar de participatiesamenleving is gelegd.

In een aantal hoofdstukken worden de diverse gebieden waarbinnen zich de kanteling voltrekt, beschreven. Met name de zorg, onderwijs, economie, energie en banken. De vraag die zich in de zorg aandient is "Hoe maken we de zorg menselijk in plaats van zakelijk?" Met name de bureaucratie en het ontbreken van handelingsruimte voor professionals worden hier genoemd. De problemen worden alsmar groter door krampachtige pogingen om de zorg te beheersen en te controleren. De samenleving en de mensen zijn sneller en ingrijpender veranderd dan het zorgsysteem zelf. Een zorgsysteem dat gebaseerd is op wantrouwen en angst is gericht op doelmatigheid en efficiency, waardoor menselijke waarden als vertrouwen, aandacht en warmte het onderspit delven tegen kostenbeheersing. Hierdoor is de relatie tussen zorgverlener en verzorgde onder druk komen te staan. Een nieuw zorgsysteem zal vragen om kleinschaligheid vanuit de eigen woon- en leefomgeving van de zorgvragende, uitgaande van de eigen kracht waarbij het niet gaat om zelfredzaamheid maar samenredzaamheid. Binnen de toekomstige zorg zou de ziektekostenverzekeraar geen plaats meer hebben omdat het draait om de driehoek: zorgverlener- patiënt en overheid.

Zorgverzekeraars voegen weinig toe en hebben er voor gezorgd dat ze zelf reserves hebben opgebouwd (10 miljard), de mensen éénderde meer betalen voor hun zorg en de sector is ondergedompeld in bureaucratie en wanbeleid, aldus de auteurs.

Het boek eindigt met de conclusie dat maatschappelijke systemen hun houdbaarheidsdatum naderen. Ze hebben lange tijd goed gefunctioneerd tot ver in de jaren '80, waarna er twee werelden zijn ontstaan: de systeemwereld versus de leefwereld. De toenemende complexiteit van de samenleving vertaalde zich in steeds complexere structuren, meer specialisatie, meer bureaucratie en meer hiërarchie. Doelmatigheid, rationaliteit en efficiency leiden tot een kleilaag van technocraten, managers en controllers. De mens sneuvelde in deze systeemwereld en de oplossing moet gezocht worden in het herstellen van verbindingen tussen de mens en het systeem, waarbij meer van hetzelfde (managers, bureaucratie) heeft geleid tot de systeemcrisis. Er staat ons een tijd van instabiliteit en chaos te wachten, om de verbinding tussen mens en systeem te herstellen, gericht op goede zorg en goed onderwijs.

Je komt ze soms tegen

door **Gerard Lohuis**

Paul Hemels *Je komt ze soms tegen* Boek en cd met foto's van Toine Maurix uitg. Brandon Pers 2015 prijs : € 15,00 verkrijgbaar door een e-mail te versturen naar phemels@kpnplanet.nl

Je komt ze soms tegen is een bijzondere en bovenal mooie uitgave van collega en columnist Paul Hemels over twintig doodgewone, bijzondere mensen.

Hemels neemt de lezer mee naar de vindplaatsen waar de sociale psychiatrie zich aan ons toont. Op straat, in een politiecel, café of de spreekkamer. Gewone mensen die soms flink de bocht uitvliegen. Waar men in de buurt over spreekt, maar ons bezighouden omdat achter iedere ontsporing een verhaal verscholen ligt. Maar ook collega's komen voorbij en het wonen in een stad waar mensen de SPV 'gewoon' in het telefoonboek kunnen vinden. En soms opbellen, met schroom en distantie.

Hemels schrijft met de blik van de observant, die soms kritisch, dan weer met mededogen de pen het verhaal laat optekenen. Soms zijn het fragmenten van gedachten, dan weer kille constatering over de dagelijkse praktijk van de sociale psychiatrie. Hier en daar wordt uitleg gegeven over procedures, wat kan en mag, de onmacht van de hulpverlener. Het laat een grote humane betrokkenheid zien van een collega die het met dit boek verdient om ergens in de analen van de beroepsvereniging een bijzondere vermelding achter zijn naam te krijgen.

Een aantal verhalen zijn eerder in SP, in de GZ-psycholoog, De Ark (Reinier van Arkel-GGZ uitgave) en de Volkskrant gepubliceerd. De verhalen worden afgewisseld met foto's van collega Toine Maurix die de verhalen kracht geven. Het boek bevat een cd met twintig liedjes, die de auteur inspireerden bij het schrijven van deze bundel. Het is een geheel dat met veel zorg en liefde in elkaar is gezet. Er is een kleine, bescheiden oplage van dit boek geperst, maar deze recensie zal de persers hopelijk aan het werk zetten. Bestellen dit boek!

Filmbesprekingen

Door **Gerrie Hendriks**, SPV GGZ Ingeest Amsterdam

Hungry Hearts

Regie: Saveiro Costanzo
(Komt eind april uit in de Nederlandse bioscoop)

De film speelt zich grotendeels af in een appartement in New York. Jude en Mina ontmoeten elkaar onder bijzonder grappige omstandigheden in een restaurant. Ze worden verliefd en doordat Mina zwanger wordt, trouwen ze eerder dan de bedoeling was. Er wordt amper aandacht aan besteed maar op de bruiloft is er geen familie van Mina aanwezig.

Onderzoek door de gynaecoloog vindt ze vervelend, de bevalling verloopt niet natuurlijk en tegen haar zin komt de baby op de wereld via een keizersnede. Vanaf de eerste dag richt ze zich volledig op de baby, die in de film geen naam heeft. Hij mag alleen speciaal voedsel, geen vlees, hij mag niet bloot gesteld worden aan zonlicht. Contacten worden afgehouden, ze raken sociaal geïsoleerd. Aanvankelijk lijken ze nog gelukkig in hun besloten wereld maar de baby heeft verhoging waar Jude zich zorgen om maakt. Mina maakt er een vertrouwenskwesitie van, "vertrouw je mij niet als moeder" vraagt ze aan haar man wanneer hij een dokter in wil schakelen. Ze verliest de baby geen moment uit het oog.

Als het Jude lukt hem door een arts te laten onderzoeken, blijkt hun zoon ondervoed te zijn en ook Mina wordt steeds magerder. Mina laat zich hierdoor niet overtuigen en wordt steeds afwerender in contact en ervaart Jude als vijandig, wanneer hij wil ingrijpen. Hij grijpt elke gelegenheid aan om de baby te voeden. Hij wordt steeds wanhopiger en is bang zijn zoon te verliezen. Dan schakelt hij hulp in en brengt zijn zoon in veiligheid bij zijn moeder. Mina mag op bezoek komen maar ook daar grijpt ze in in zijn voedingspatroon.

Begint de film als een romantisch drama, gaandeweg wordt het een thriller met een onverwacht fataal einde. Er blijft niets over van de romantiek. Door de manier waarop het appartement in beeld wordt gebracht, wordt de ruimte steeds beklemmender, claustrofobisch bijna. Het doet sommige kijkers denken aan de film *Rosemary's baby*, van Roman Polanski uit 1969. Zover wil ik niet gaan. Het is een film waar de psychiatrie in is te herkennen, de ideeën van Mina over gezond voedsel nemen waanachtige vormen aan, naast haar man en zoon heeft ze met niemand contact, er is geen enkele afstand tot haar zoon. Van een gezonde relatie met wie dan ook is geen sprake meer. Je moet ervan houden maar ik heb genoten van deze spannende film met belangrijke thema's.

Still Alice

Regie: Wash Westmoreland
(Jullianne Moore kreeg een Oscar voor haar hoofdrol in deze film- Vanaf maart 2015 in de Nederlandse bioscoop)

Alice is een 50-jarige succesvolle taalwetenschapper bij wie de ziekte van Alzheimer wordt vastgesteld.

Naast succesvol is ze aantrekkelijk , getrouwd en heeft 3 volwassen kinderen. We zien haar verdwaasd rondkijken als ze gedesoriënteerd raakt tijdens het hardlopen. Ze kan niet meer op woorden komen en langzaam dringt het tot haar door dat er iets aan de hand is. Ze stelt het moment, om het aan haar familie te vertellen, uit.

Ze blijkt te lijden aan de erfelijke variant van de ziekte van Alzheimer wat de nodige gevolgen heeft voor haar kinderen. Die worstelen met de vraag: laten wij ons testen of niet.

Alice doet stiekem taalspelletjes en probeert de vergeetachtigheid te maskeren, wat haar niet lukt. We zien hoe ze voorbereidingen treft voor "als het niet meer gaat". We zien wat het met de gezinsleden doet en langzaam zien we haar wegglijden. Hartverscheurende scènes volgen, ze kan niet meer op abstract niveau denken. Uiteindelijk, als ze vindt dat het niet meer gaat, kan ze de maatregelen die ze zo zorgvuldig heeft getroffen niet meer uitvoeren en zien we de wanhoop.

In een opiniestuk in *Trouw* geven psychogerontologen Debby Gerritsen en Yolande Kuin aan dat het beeld dat in deze film over dementie wordt geschetst, incompleet is. Zij vinden de film te mild waardoor er verkeerde verwachtingen worden gewekt. Het is waar wat ze zeggen, we zien een vrouw die zich een enkele keer verzet maar zich met name terug trekt en in zichzelf gekeerd raakt. Geen agressie, boosheid of onrust.

De film is mooi en integer gemaakt. Troostend als je ermee te maken hebt. Wat mij betreft kunnen ze niet genoeg gemaakt worden.